

1026 Budapest, Riadó u. 1-3.

Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf. 211

Telefon: (06-1) 472-8900

Szervezeti egység: Antitröszt Iroda

Iktatószám: AL/86-2/2023.

Végzés

A Gazdasági Versenyhivatal a tartós élelmiszerek hazai piacán a piaci folyamatok feltárása és értékelése céljából gyorsított ágazati vizsgálatot indít.

E végzés ellen nincs helye önálló jogorvoslatnak.

Indokolás

I. Tényállás

A Gazdasági Versenyhivatal rendelkezésére álló információk szerint számos tartós élelmiszertermék esetén (például különböző tartósítóiipari konzerv- és gyorsfagyasztott termékek) a fogyasztói árak nagymértékű emelkedése volt észlelhető a közelmúltban, mely áremelkedés a mai napig folyamatosan tart. Időszakos hiányhelyzetek is kialakultak az elmúlt évben több tartós élelmiszertermék esetében. A Gazdasági Versenyhivatal rendelkezésére álló információk alapján a fenti jelenség Magyarország egész területét érintően megfigyelhető.

Tartós élelmiszereknek minősül minden olyan élelmiszertermék, amely minőségmegőrzési idővel rendelkezik. Ezek jellemzően olyan élelmiszerek, melyek sokáig elállnak, nagy részük hűtés és speciális tárolás nélkül is hosszú ideig megőrzi minőségét. Utóbbi jellemzőjük alkalmassá teszi őket egyrészt arra, hogy a fogyasztók raktározzanak az ilyen típusú élelmiszerekből és otthoni élelmiszertartalékot képezzenek belőlük, másrészt a kereskedők szempontjából jellemzően más típusú árképzés és üzletpolitikai megfontolások kapcsolódnak hozzájuk, mint a romlandó- és frisstermékekhez.

A tartós élelmiszerek csoportja nagyon heterogén, ide tartoznak például a gyorsfagyasztott élelmiszerek, a különböző konzervtermékek, befőttek és más szárazárúk.

Sokféleségüknek köszönhetően a hazai lakosság számos rétegének kosárösszetételében megjelennek kisebb-nagyobb súllyal ezek az élelmiszerek, általánosságban megállapítható az, hogy a magyarországi fogyasztók jelentős mennyiséget vásárolnak a különböző tartós élelmiszerekből. Kiemelendő, hogy a koronavírus világjárvány, továbbá a tavalyi év óta zajló orosz-ukrán háború nyomán nőtt a fogyasztók oldalán ezen termékkör kapcsán a felhalmozási törekvés, s ezzel párhuzamosan jelentősen nőtt a tartós élelmiszerek iránti kereslet. A nagymértékű áremelkedések ezért súlyosan érinthetik a hazai fogyasztókat.

Megállapítható, hogy a különböző tartós élelmiszerek értéklánca – a termékcsoporthoz tartozó élelmiszerek sokfélesége miatt – egymástól alapvetően eltérhet, ugyanakkor az minden esetben többszintű. A vertikum több szintjén mind hazai, mind külföldi vállalkozások megtalálhatók, tekintettel arra, hogy a hazai fogyasztói kereslet részben magyarországi előállítású, részben import termékeken keresztül kerül kielégítésre.

Az elmúlt év során tapasztalt, a koronavírus világjárvány és az orosz-ukrán háború következtében kibontakozó globális és európai agrárgazdasági tendenciák, az inputköltségek növekedése, a hazai élelmiszerpiaci árakra közvetlenül kiható jogszabályi változások mind olyan tényezők, amelyek a tartós élelmiszer ágazat valamennyi szereplőjére és a fogyasztókra is közvetlenül és érzékelhető mértékben kihatottak. Ezek a tényezők az értéklánc különböző szintjein eltérő mértékben fejthették ki hatásukat, indokolt ugyanakkor vizsgálni azt is, hogy mennyiben járulhattak hozzá az ágazatban tapasztalt, fent ismertetett folyamatokhoz (nagy mértékű áremelkedések; időleges hiányhelyzetek) a szabad piaci versenyt akadályozó magatartások, körülmények, tekintettel arra, hogy a Gazdasági Versenyhivatal által tapasztaltak arra utalnak, hogy a tartós élelmiszerek hazai piacán a verseny torzulhat vagy korlátozódhat. Ezen piaci problémák feltárása és kezelése érdekében sürgős beavatkozás indokolt, ezért a Gazdasági Versenyhivatal a piaci folyamatok feltárása és értékelése érdekében gyorsított ágazati vizsgálatot indít.

II. Alkalmazott jogszabályi rendelkezések

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 43/D. § (1a) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal, ha

valamely ágazat sajátosságai, egyedi jellemzőinek összessége vagy szerkezeti struktúrája alapján megalapozottan feltehető, hogy az ágazathoz tartozó valamely piacon a verseny torzul vagy korlátozódik, és ezen piaci problémák feltárása és kezelése érdekében sürgős beavatkozás indokolt, a piaci folyamatok feltárása és értékelése céljából végzéssel gyorsított ágazati vizsgálatot indít. A gyorsított ágazati vizsgálatot elrendelő végzés indokolásában meg kell jelölni, hogy mely piaci jellemzőkre tekintettel szükséges a gyorsított ágazati vizsgálat megindítása.

A gyorsított ágazati vizsgálatra megfelelően alkalmazni kell a versenyfelügyeleti eljárásra vonatkozó, a Tpv. 43/D. § (2) bekezdés a) pontjában megjelölt rendelkezéseket. A gyorsított ágazati vizsgálatra továbbá – ha a Tpv. VIII. Fejezete eltérően nem rendelkezik – megfelelően alkalmazni kell az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvénynek (a továbbiakban: Ákr.) a Tpv. 43/D. § (2) bekezdés b) pontjában megjelölt rendelkezéseit azzal, hogy az ügyfélre vonatkozó szabályokat a gyorsított ágazati vizsgálat tárgyát képező piacon gazdasági tevékenységet folytató vállalkozásra (a továbbiakban: az ágazatban működő vállalkozás), a fellebbezésre vonatkozó szabályokat a (4) bekezdés szerinti jogorvoslatra is alkalmazni kell.

A Tpv. 43/D. § (4) bekezdése szerint a gyorsított ágazati vizsgálat során hozott, az Ákr. alapján vagy e törvény szerint önálló jogorvoslattal megtámadható végzés a közlésétől számított tizenöt napon belül, közigazgatási perben támadható meg.

Az Ákr. 112. §-a szerint a hatóság végzése ellen önálló jogorvoslatnak akkor van helye, ha azt törvény megengedi, egyéb esetben a végzés elleni jogorvoslati jog a határozat, ennek hiányában az eljárást megszüntető végzés ellen igénybe vehető jogorvoslat keretében gyakorolható.

Az Ákr. 116. § (1) bekezdése alapján az ügyfél, vagy akire a döntés rendelkezést tartalmaz, az elsőfokú döntés ellen akkor fellebbezhet, ha azt törvény kifejezetten megengedi.

III. A döntés

Az I. és II. pontban írtakra tekintettel a Gazdasági Versenyhivatal a Tpv. 43/D. § (1a) bekezdésének alkalmazásával a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

A gyorsított ágazati vizsgálat kiterjed a tartós élelmiszerek magyarországi piacán uralkodó versenyviszonyok elemzésére. A vizsgálat során szükséges felmérni különösen az egyes értékláncok különböző szintjein elhelyezkedő piaci szereplők körét, az érintett termékkörbe tartozó termékek piacait befolyásoló tényezőket, a közelmúltban megfigyelhető piaci folyamatokat és ezzel összefüggésben a vertikum különböző szintjein elhelyezkedő piaci szereplők által alkalmazott egyes üzleti feltételeket, illetve termelői-, átadási- és fogyasztói árakat, ideértve azt is, hogy az értéklánc mely szintjein, milyen mértékű áremelkedések figyelhetők meg. A gyorsított ágazati vizsgálat során a sürgős beavatkozásokon keresztül végzett tényfeltárás szükséges ahhoz, hogy a vizsgált piaci problémák kezelése érdekében teendő esetleges lépésekre mielőbb sor kerülhessen.

A Gazdasági Versenyhivatal hatáskörét a gyorsított ágazati vizsgálatra a Tpv. 43/D. § (1a) bekezdése állapítja meg.

A Tpv.-nek a gyorsított ágazati vizsgálatra, illetve az Ákr.-nek a végzés fellebbezhetőségére vonatkozó rendelkezései a gyorsított ágazati vizsgálatot elrendelő végzés ellen nem biztosítanak önálló jogorvoslatot.

IV. Egyéb kérdések

A Tpv. 43/D. § (1a) bekezdése szerint a gyorsított ágazati vizsgálatot elrendelő végzést hirdetményi úton kell közölni. A gyorsított ágazati vizsgálatot elrendelő végzés közlésének napja a hirdetmény kifüggesztését követő nap.

Az Ákr. 88. § (3) bekezdése szerint a hirdetményt a hatóság hirdetőtábláján, valamint a honlapján helyezi el.

A gyorsított ágazati vizsgálatra a Tpv. 43/D. § (2) bekezdés a) pontja alapján megfelelően alkalmazni kell a Tpv. 53/A. §-át, 53/B. §-át, 54. § (1)-(3) bekezdését, 54/A. § (4) bekezdését, 55. § (1), (3) és (4) bekezdését, 55/A. §-át, 55/B. § (1), (2) és (7) bekezdését, 55/C.

§-át, 55/D. §-át, 56. §-át, 61. § (1), (1a), (5) és (6) bekezdését, 62/B. § (6) és (8)-(10) bekezdését, 64. §-át, 64/A. §-át, 64/B. § (1)-(3) és (5)-(7) bekezdését, 64/C. §-át, 64/E. §-át, 64/F. §-át, 65. §-át, 78. § (2) bekezdését, valamint a 84/C. §-át.

A gyorsított ágazati vizsgálatra a Tpvt. 43/D. § (2) bekezdés b) pontja alapján megfelelően alkalmazni kell – ha a Tpvt. VIII. fejezete eltérően nem rendelkezik – az Ákr.-nek a jogszerűség elvére, a hatékonyság elvére, az ügyfélre vonatkozó alapelvekre, valamint a jóhiszeműség elvére és a bizalmi elvre, a képviselő általános szabályaira és a meghatalmazásra, a megkeresésre, – az eljárás résztvevőinek az eljárással összefüggő kérelmei vonatkozásában – a kérelemre, annak tartalmára, előterjesztésére és elbírálására, a hiánypótlásra, a kérelem visszautasítására, a kérelemre indult eljárás megszüntetésére, az igazolási kérelemre, az eljárási cselekményről való értesítésre, az eljárási cselekmények rögzítésére, a végzésre, a döntés tartalmára és formájára, véglegességére, közlésére, kijavítására, kiegészítésére, módosítására vagy visszavonására, a fellebbezésre jogosultakra, az önálló jogorvoslattal támadható végzésekre, a fellebbezés halasztó hatályára, a fellebbezés előterjesztésére és a végrehajtásra vonatkozó rendelkezéseit.

A Gazdasági Versenyhivatal gyorsított ágazati vizsgálat során a Tpvt. 65/A. § és 65/B. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően helyszíni kutatást, valamint a Tpvt. 64/F. § alapján szemlét is tarthat.

A Tpvt. 64/B. § (1) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal felhívására a gyorsított ágazati vizsgálat során az ágazatban működő vállalkozás köteles közölni a tényállás tisztázásához, illetve az ágazati vizsgálat eredményes lefolytatásához szükséges adatot, ideértve a személyes és – ha az érintett adat védelmét szabályozó törvény azt nem zárja ki – a védett adatot is. A Tpvt. 43/D. § (3) bekezdése szerint, aki a felvilágosítás adására, adat, irat szolgáltatására vonatkozó megkeresésnek nem vagy késedelmesen tesz eleget, valótlan adatot szolgáltat vagy adatszolgáltatási kötelezettségét egyéb módon felróhatóan megszegi, eljárási bírsággal sújtható.

A Tpvt. 43/E. § (1) bekezdése alapján a gyorsított ágazati vizsgálat eredményéről a Gazdasági Versenyhivatal – észszerű időn belül – jelentést készít.

A Tpvt. 43/E. § (2) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal a gyorsított ágazati vizsgálat eredményéről a gyorsított ágazati vizsgálat elrendelését követő egy hónapon belül jelentéstervezetet készít, amely határidőt a Gazdasági Versenyhivatal elnöke két alkalommal, egyenként legfeljebb egy hónappal meghosszabbíthatja.

A jelentés nyilvánosságra hozatalát megelőzően a Gazdasági Versenyhivatal a Tpvt. 43/E. § (3) bekezdése szerint biztosítja, hogy az ágazatban működő vállalkozások a jelentés tartalmára írásban észrevételeket tehessenek, illetve a Tpvt. 43/E. § (4) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal nyilvános meghallgatást tarthat.

A Tpvt. 43/E. § (3) bekezdése szerint az észrevételek megtételére gyorsított ágazati vizsgálat esetén nyolc nap áll az ágazatban működő vállalkozások rendelkezésre azzal, hogy a Tpvt. 43/D. § (2a) bekezdése alapján a Tpvt. 55. § (1) és (3) bekezdése szerinti iratbetekintésre jogosult a gyorsított ágazati vizsgálat irataiba csak a vizsgálat befejezését követően tekinthet be.

A Tpvt. 43/F. §-a szerint, amennyiben a gyorsított ágazati vizsgálat eredménye alapján olyan piaci zavar áll fenn, amely versenyfelügyeleti eljárás révén nem vagy nem teljeskörűen orvosolható, a Gazdasági Versenyhivatal erről tájékoztatja az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottságát, illetve a feladat- és hatáskörrel rendelkező minisztert vagy hatóságot. A Gazdasági Versenyhivatal továbbá kötelező erővel nem rendelkező nyilvános ajánlást adhat ki a piaci szereplők számára a tisztességes és hatékony verseny fenntartását és előmozdítását, az üzletfelek megfelelő tájékoztatását elősegítő legjobb gyakorlatokra, követendőként ajánlott piaci magatartásra vonatkozóan, illetve szükség esetén jogszabály megalkotását vagy módosítását kezdeményezheti az arra jogosult szervnél.

Budapest, 2023. február 8.

Rigó Csaba Balázs

elnök